

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΪΟΜΑΔΑΣ

«ἀνυπεύθυνον δὲ καὶ ἀζήτητον καὶ ἀνεξέταστον οὐδὲν ἔστι τῶν ἐν τῇ πόλει»

(Κανένας στην πόλη δεν εξαιρείται από την ευθύνη, την έρευνα και την εξέταση).

Αισχίνη, *Κατὰ Κτησιφῶντος*, 22 (μτφρ. Ι.Κ. Ξυδόπουλος)

Σας δίνονται πιο κάτω ιστορικές πηγές και παραθέματα από σύγχρονα βιβλία που αναφέρονται σε ένα από τα μέσα προστασίας της αθηναϊκής δημοκρατίας. Αφού τα μελετήσετε, να καταγράψετε στον πίνακα που ακολουθεί τα στοιχεία που σας ζητούνται. Στη συνέχεια, θα τα παρουσιάσετε στην τάξη.

Ορισμός και περιγραφή του πολιτικού μέτρου	
Σκοπός	
Θετικά στοιχεία	
Αρνητικά στοιχεία	

1. «Στην Αθήνα όλοι όσοι διορίζονταν σε κάποιο αξίωμα έπρεπε να περάσουν από εξέταση (δοκιμασία) πριν αναλάβουν τα καθήκοντά τους, προκειμένου να ελεγχθεί αν ήταν κατάλληλοι για την ανάληψη του αξιώματος. Επιπρόσθετα, όφειλαν να υποβάλουν οικονομικό απολογισμό (λόγος) και να περνούν από ένα γενικότερο έλεγχο της συμπεριφοράς τους (εὐθύναι) με τη λήξη της θητείας τους»

(P.J. Rhodes, Οι ελληνικές πόλεις-κράτη. Μια συλλογή πηγών, μτφρ. Ι.Κ. Ξυδόπουλος, Αθήνα 2011, σ. 168)

2. «Οι βουλευτές, επίσης, ορίζουν με κλήρωση [από το δικό τους σώμα] ευθύνους [αυτοί που διορθώνουν], έναν από κάθε φυλή, καθώς και δύο βοηθούς για καθένα από τους ευθύνους. Αυτοί οι άνδρες είναι υποχρεωμένοι να κάθονται τις ώρες που λειτουργεί η αγορά πλάι στο άγαλμα του ήρωα κάθε φυλής [στη δυτική μεριά της αγοράς, κοντά στο βουλευτήριο, στέκονταν τα αγάλματα των δέκα ηρώων που έδωσαν τα ονόματά τους στις δέκα φυλές του Κλεισθένη]. Αν κάποιος επιθυμεί να κάνει καταγγελία, δημόσια ή ιδιωτική, εναντίον ενός αξιωματούχου που έχει λογοδοτήσει για τη διαχείριση των οικονομικών στο δικαστήριο, σε διάστημα 30 ημερών αφότου λογοδότησε, γράφει σε μια ασπρισμένη πινακίδα το όνομά του, το όνομα του διάδικου στον οποίο κατατίθεται η μήνυση και το αδίκημα για το οποίο τον κατηγορεί, προσθέτει όποιο ποσό νομίζει ότι πρέπει να καταβληθεί και τη δίνει στον εύθυνο. Ο εύθυνος παίρνει την πινακίδα, τη διαβάζει και, αν αποφασίσει ότι υπάρχει υπόθεση στην οποία πρέπει να δοθούν εξηγήσεις, μεταβιβάζει τις ιδιωτικές κατηγορίες στους δικαστές του κάθε δήμου, οι οποίοι διατυπώνουν την τελική κρίση τους για την εν λόγω φυλή, ενώ ανακοινώνει τις δημόσιες κατηγορίες στους θεσμοθέτες»

(Αριστοτέλους, Αθηναίων Πολιτεία, 48, 4-5)

Νέο Βουλευτήριο (αναπαράσταση σε περιβάλλον εικονικής πραγματικότητας)
http://project.athensagora.gr/index.php?view=ktirio&pid=9&lang_id=gr/

3. «Οι άρχοντες [9 άρχοντες] αυτοί, εκτός από τον γραμματέα, εξετάζονται πρώτα από τη βουλή των πεντακοσίων. Ο γραμματέας εξετάζεται από το δικαστήριο, όπως όλοι οι άλλοι αξιωματούχοι, γιατί όλοι όσοι διορίζονται σε αξίωμα, είτε με κλήρο είτε με εκλογή, εξετάζονται από δικαστήριο προτού αναλάβουν υπηρεσία. Οι εννέα άρχοντες εξετάζονται πρώτα από τη βουλή και ύστερα από το δικαστήριο. Παλαιότερα, δεν αναλάμβανε εξουσία όποιος αποδοκιμαζόταν από τη βουλή αλλά τώρα μπορεί να γίνει έφεση στο δικαστήριο που έχει και τελεσίδικη αρμοδιότητα. Όταν γίνεται η εξέταση ρωτούν: 'Ποιος είναι ο πατέρας σου και σε ποιον δήμο ανήκει, και ποιος είναι ο πατέρας του πατέρα σου, ποια η μητέρα σου και ποιος ο πατέρας της μητέρας σου και από ποιους δήμους;'. Μετά τον ρωτούν αν συμμετέχει στη λατρεία του πατρώου Απόλλωνα και του ερκείου Διός και πού βρίσκονται τα ιερά τους. Ύστερα, αν έχει οικογενειακούς τάφους και πού βρίσκονται, έπειτα, αν φροντίζει τους γονείς του και αν πληρώνει τους φόρους και αν είχε πάρει μέρος σε εκστρατείες. Και αφού παρουσιάσει τους μάρτυρές του, ρωτούν: 'Έχει κανείς κάποια κατηγορία εναντίον του;'. Και αν υπάρχει κάποιος κατηγορος, το δικαστήριο του δίνει τον λόγο και μετά ο κατηγορούμενος απολογείται. Ύστερα, βγαίνει απόφαση, στη βουλή με ανάταση χειρών και στο δικαστήριο με ψήφο. Αν δεν παρουσιαστεί κατηγορος, γίνεται αμέσως η ψηφοφορία. Άλλοτε, μόνο ένας δικαστής έριχνε την ψήφο του (στην ψηφοδόχο), αλλά τώρα όλοι οι δικαστές πρέπει να ψηφίσουν για τους εννέα άρχοντες ώστε, αν κανένας πονηρός υποψήφιος δωροδοκήσει τους κατηγορούς του, να μπορούν οι δικαστές να τον απορρίψουν. [...] Ανεβαίνουν, λοιπόν, επάνω στον βράχο και δίνουν όρκο να ασκήσουν τα καθήκοντά τους με δικαιοσύνη και σύμφωνα με τους νόμους και να μη δεχθούν δώρα που θα είναι σχετικά με την άσκηση της εξουσίας τους, και, αν το κάνουν, να δώσουν ανάθημα έναν ανδριάντα από χρυσό. Αφού ορκιστούν εκεί, πηγαίνουν στην ακρόπολη και ορκίζονται πάλι τον ίδιο όρκο. Και μετά από αυτά, αναλαβαίνουν τα καθήκοντά τους»

(Αριστοτέλους, Αθηναίων Πολιτεία, 55, 2-5)

Γραπτή εργασία για το σπίτι

Να επιλέξετε μία από τις δύο προτεινόμενες δραστηριότητες:

1. Να υποθέσετε ότι είστε Αθηναίος πολίτης περί το 450 π.Χ. και εκφράζετε δημόσια την άποψή σας για τη δημοκρατία της εποχής σας και τα μέτρα προστασίας της. Να συντάξετε σύντομο κείμενο (100-150 λέξεις) από τον προφορικό λόγο σας στην Αγορά, στη Βουλή, στην Ηλιαία ή σε άλλο δημόσιο χώρο της αρχαίας Αθήνας.
2. Να συντάξετε ένα άρθρο για την ημερήσια «εφημερίδα» της αρχαίας Αθήνας «Η Φωνή της Δημοκρατίας» (100-150 λέξεις), με θέμα τα μέτρα προστασίας του δημοκρατικού πολιτεύματος. Μπορείτε να βοηθηθείτε απαντώντας και στα ερωτήματα που ακολουθούν:
 - *Ποια πιστεύετε ότι είναι τα θετικά και τα αρνητικά από την εφαρμογή του συγκεκριμένου πολιτικού μέτρου στην αρχαία Αθήνα;*
 - *Πώς πιστεύετε ότι αυτό το μέτρο προστάτευε την αθηναϊκή δημοκρατία; Να δικαιολογήσετε την άποψή σας;*

Μπορείτε, αν θέλετε, να γράψετε τον τίτλο του άρθρου σας στα αρχαία ελληνικά (με τη βοήθεια του Ηλεκτρονικού Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας). Επίσης, μπορείτε προαιρετικά να συνοδεύσετε το κείμενό σας με σχετικό σκίτσο ή εικόνα.

Χρήσιμο υλικό μπορείτε επίσης να βρείτε και στις ιστοσελίδες:

<http://www.fhw.gr/chronos/>

<http://project.athens-agora.gr/maps/index.html> (Χάρτης της αρχαίας Αθήνας)

<http://www1.fhw.gr/projects/courts/index.php?main=yes> (Μια ημέρα στα αθηναϊκά δικαστήρια)

<http://www.ime.gr/projects/bouleuterion/gr/> (Βουλευτήριο: φυτώριο ενός θεσμού)

http://project.athens-agora.gr/index.php?lang_id=gr/ (Η αρχαία Αγορά της Αθήνας)

<http://www.users.globalnet.co.uk/~loxias/agora.htm> (Διαδραστικός χάρτης της αρχαίας Αγοράς)

http://www.onlineclass.gr/books/Leksiko_Arxaias_Ellinikis_Glossas.pdf/ (Ηλεκτρονικό λεξικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας)